

ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЕСЕ

Світлана Маслова

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології
Одеського національного морського університету,
Одеса, Україна
e-mail: stephaniabw@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3600-8501>

АНОТАЦІЯ

Добір есе як об'єкт аналізу становить значні труднощі для дослідника, оскільки навіть визначення жанру в теорії літератури не є досі ustalеним; не існує цілісної концепції жанру, погляди літературознавців на есе є вкрай суперечливими.

На тлі існуючих теоретичних та практичних розвідок, присвячених різним літературним жанрам, есе представляється недостатньо вивченим об'єктом аналізу в лінгвістичній і перекладознавчій площинах, що і визначає актуальність праці.

Метою дослідження є визначення особливостей перекладу публіцистичного есе на прикладі перекладу есе І. Бродського «Размышления об исчадии ада» («Роздуми про виплодок пекла») з російської мови англійською. Для досягнення поставленої мети потрібно вирішення таких завдань:

- 1) виявлення основних стилістичних особливостей есе І. Бродського;
- 2) визначення специфіки його перекладу англійською мовою.

Домінантною функцією есе є функція впливу, яка реалізується за допомогою звернення до емоційно-образного способу світосприйняття адресата. Стилiстичні особливості публіцистичного есе І. Бродського, що характеризують його як ресурс стилістичної виразності, цілком узгоджуються з функцією впливу досліджуваного типу тексту: наявні синтаксичні конструкції з інверсійним порядком слів, риторичні питання, цитування, поширені складнопідрядні речення з низкою однорідних членів, еліптичні конструкції, градація, стилістично забарвлена лексика, поєднання стилістично зниженої та розмовної лексики задля досягнення максимальної виразності.

Перекладач відтворює стилістичні особливості тексту оригіналу шляхом підбору функціональних аналогів в мові перекладу. Труднощі виникають під час відтворення культурологічних реалій вихідної лінгвокультури.

Апелятивний тип тексту, яким є есе, потребує значної лінгвокультурної адаптації реалій вихідної мови до соціокультурного фону мови перекладу. Аналізований переклад грішить відтворенням виключно зовнішньої оболонки окремих лексем і словосполучень, які є носіями фактуальної інформації та мають значний прагматичний потенціал в оригінальному тексті. Всупереч складності і культурній насиченості самого тексту, з наявністю характерних слів і понятійної системи, перекладач не повною мірою прагматично адаптує значущі елементи вихідного тексту, що позначається на адекватності його перекладу. На наш погляд, похибки перекладу перешикоджують повноцінному відтворенню комунікативної інтенції автора.

Перспективи подальших розробок вбачаємо в розширенні матеріалів дослідження з метою отримання загальних висновків щодо особливостей перекладу есе як жанру та специфіки відтворення індивідуального авторського стилю у перекладі.

Ключові слова: есе, стилістичні особливості, функція впливу, реалія, лінгвокультурна адаптація.

Вступ. Добір есе як об'єкт аналізу становить значні труднощі для дослідника, оскільки навіть визначення жанру в теорії літератури не є досі ustalеним; не існує цілісної концепції жанру, погляди літературознавців на есе є вкрай суперечливі.

Актуальність. На тлі існуючих теоретичних та практичних розвідок, присвячених різним літературним жанрам, есе є недостатньо вивченим об'єктом аналізу в лінгвістичній і перекладознавчій площинах, що визначає актуальність праці.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є визначення специфіки перекладу публіцистичного есе на прикладі твору І. Бродського з російської мови англійською. Для досягнення поставленої мети потрібно вирішення таких завдань:

- 1) виявлення основних стилістичних особливостей есе І. Бродського;
- 2) визначення специфіки його перекладу англійською мовою.

Матеріали та методи дослідження. У цьому дослідженні переклад есе розглядається на прикладі твору Іосипа Бродського «Размышления об исчадии ада» («Роздуми про виплодок пекла») і його англомовного перекладу. Есе написано російською мовою у 1973 році і опубліковане в англійському перекладі під назвою “Reflection on a Spawn of Hell” у журналі “The New York Times Magazine”. Ім'я перекладача не вказано, але імовірними кандидатами називають

Карла Проффера та Баррі Рубіна. У якості методів дослідження використовувалися лінгвістичний аналіз, зіставний аналіз, перекладознавчо-трансформаційний метод, метод лінгвістичної інтерпретації одержаних даних.

Результати та дискусія. Есе — літературний жанр, що знаходиться на перетині літератури, публіцистики, науки. Більшість дослідників сходяться на думці щодо синкретичності цього типу тексту (Дьяченко, 2012). Сучасне есе — це жанр, який має безпосередню близькість до наукової, публіцистичної та художньої літератури, проте не належить цілком з них. З науковою літературою есе ріднить його тематика, яка об'єднує всі об'єкти думки переважно гуманітарних наук. Есе є одним з найбільш продуктивних жанрів у вираженні філософської думки, тобто знання про найбільш загальні сторони світу і людини, при цьому в есе здійснюється аналіз будь-якого, переважно гуманітарного, об'єкта думки, а не особистості автора. Ще одна властивість — особлива актуалізованість, співвіднесеність з теперішнім моментом.

Есе — невеликий за обсягом прозовий твір, що виражає індивідуальні думки та враження з конкретної проблематики, що не претендують на вичерпні і визначають трактування теми. Есе відображає екзистенціальну рефлексію автора, його особистий духовний досвід, самоаналіз, суб'єктивний погляд на речі, власну позицію, безпосереднє вираження почуттів і думок у вільній — і стилістично, і композиційно — формі.

Принцип організації, який відрізняє есеїстику від публіцистики і художніх творів — відсутність героя-посередника, що передає читачеві думки автора. В есе безпосередній діалог з читачем веде сам автор (Эпштейн, 1987).

Визначальними рисами есе є незначний обсяг, конкретна тема, дана в підкреслено вільному, суб'єктивному тлумаченні, вільна композиція, оригінальна манера мислення. Есе відрізняється образністю, афористичністю, використанням свіжих метафор, нових поетичних образів, свідомою настановою на розмовну інтонацію і лексику, а також тим, що на перший план у його тексті виходить особистість автора.

Домінантною функцією есе є функція впливу, яка реалізується за допомогою звернення до емоційно-образного способу світосприйняття адресата.

Стилістичні особливості публіцистичного есе І. Бродського, що характеризують його як ресурс стилістичної виразності, цілком узгоджуються з функцією впливу досліджуваного типу тексту. Найвні синтаксичні конструкції з інверсійним порядком слів: *Вообще, кажется, в течение пяти дней по радио ничего, кроме траурной музыки, не передавали. Ответа на него никто не знал.*

Розташування членів речення в особливому порядку, який порушує звичайний (прямий) порядок слів у реченні, виконує завдання логічному виділенню посилення першої частини речення. На відміну від прямого порядку слів, прагматичне значення інверсії полягає у висловленні власного ставлення до порушеної проблеми. Есеїст, таким чином, звертає увагу читачів на те, що абсолютна масштабність події була настільки велика, що і справді нічого іншого по радіо не передавали.

Поширеними є риторичні питання: *Но с мертвецом ли? Физически, конечно, да; но психически? (То есть создавалось впечатление, что никто не знает, что делать с мертвецом. Но с мертвецом ли? Физически, конечно, да; но психически? Тут, конечно, легко пуститься в рассуждения, что дело не в Сталине, но в системе, им порожденной или его породившей...)*, які не тільки підкреслюють активність позиції публіциста, а й відсилають до метатексту (Чому так? Що породило таку ідеологію? Відійшло суспільство від неї?), зближуючи, таким чином, публіцистичний і художній дискурси.

Аналіз твору демонструє приклади використання цитування (*крикнула нам со сцены: «Плачьте, дети, плачьте! Сталин умер!»*). Пряма цитата для есеїста — це спосіб спілкування з аудиторією, можливість наповнити текст додатковим змістом, забезпечити ілюзію присутності читача безпосередньо на місці події.

Відзначено поширеність складнопідрядних речень з рядом однорідних членів, що зближує есе з художнім стилем: *Без малого 30 лет страной с почти 200-миллионным населением правил человек, которого одни считали преступником, другие — параноиком, третьи — восточным дикарем, которого, в сущности, еще можно перевоспитать, — но с которым и те, и другие, и третьи садились за один стол, вели переговоры и пожимали руку.*

І. Бродський використовує еліптичні конструкції, які являють собою пропуск елемента висловлювання, легко відновлюваного в

даному контексті або ситуації. Візуально ламані речення відображають інтонацію автора і покликані позначити її графічно. Інтонаційне розчленовування речення, на наш погляд, є ознакою впевненості адресанта в ефективності та доступності інформації, що посилається адресату комунікативного акту:

Пятилетки, конституция, победа на войне, послевоенное строительство, идея порядка — сколь бы кошмарным он ни был.

Ибо в Кремле — такое уж это место — речь всегда идет о полноте власти, и — до тех пор, пока речь идет именно об этом, — Сталин для человека в Кремле если и не плоть, то, во всяком случае, более, чем призрак.

Автор використовує градацію для послідовного нагнітання сили однорідних виразних засобів художнього мовлення. У публіцистичному мовленні однорідні члени не менш популярні, ніж у науковому чи офіційно-діловому, причому до їх значеннєвої функції тут додається і естетична, оскільки І. Бродський звертається до неї як до яскравого джерела мовної експресії. Останнє зближує публіцистичне мовлення з художнім:

Он правил страной почти тридцать лет и все это время убивал. Он убивал своих соратников (что было не так уж несправедливо, ибо они сами были убийцами), и он убивал тех, кто убил этих соратников. Он убивал и жертв и их палачей. Потом он начал убивать целые категории людей — выражаясь его же языком: классы. Потом он занялся геноцидом.

Кінцевою метою використання лінгвістичних засобів різного рівня стає авторська оцінка, в поле якої залучена різноманітна стилістично забарвлена лексика, яка характеризує головний об'єкт есе, що виражає авторське ставлення до нього в експліцитній формі: *исчадье ада, дикарь, фюрер, параноик*. Таким чином автор домагається експліцитної реалізації за допомогою мовних засобів есе задуму сатири, викриття.

Стилістично високу лексику автор навмисно зіштовхує зі стилістично зниженою та розмовною, досягаючи уваги потенційних реципієнтів: *заревели, тётка, шмыгал носом, мало-помалу, оный, анафема, статус-кво, конвергенция, амбивалентность*. Цей прийом надає тексту максимальної виразності в результаті комбінації мовних одиниць різних стилів.

Переходячи до аналізу специфіки перекладу розглянутого есе, хочеться відзначити, що публіцистичні тексти традиційно розглядаються як оперативний тип тексту, головною відмітною ознакою якого є орієнтація на вплив, тобто його мовне оформлення у відношенні до одержувача. У якості інваріанту розглядається ідентичність заклику, що міститься у тексті. Тому метод, застосований при перекладі оперативних текстів, називається також відповідний заклику. При цьому методі перекладу, орієнтованому на передачу апелятивної функції тексту, на думку К. Райс, необхідно враховувати насамперед соціокультурний фон і менталітет одержувача тексту перекладу. Зовнішня форма, тобто апелятивне вживання і оперативні можливості, повинні адаптуватися до мови перекладу. Цілеспрямованої адаптації до вражень і емоційності одержувача тексту перекладу потребують і «елементи форми, наприклад, риторичні і спеціальні стилістичні засоби...» (Reiß, 1983: 22). При цьому в разі необхідності може знадобитися заміна культурно детермінованих об'єктів.

Аналіз тексту перекладу дозволяє в цілому констатувати відтворення апелятивної функції вихідного тексту у формі створення тексту мовою перекладу. Перекладач відтворює стилістичні особливості тексту оригіналу шляхом підбору функціональних аналогів в мові перекладу.

У більшості випадків вихідним лексичним одиницям підібрані варіантні відповідності або еквіваленти. У разі відсутності у мові перекладу еквівалента лексичної одиниці перекладач йде шляхом створення нової лексеми засобами мови перекладу, використовуючи такі прийоми перекладу, як транскрибування, транслітерування або описовий переклад. При цьому не виключається і використання калькування: *20 лет назад мне было 13, я учился в школе, и нас всех согнали в актовый зал, велели стать на колени, и секретарь парторганизации — мужеподобная тетка с колодкой орденов на груди — заломив руки, крикнула нам со сцены: «Плачьте, дети, плачьте! Сталин умер!» — и сама первая запричитала в голос.*

Twenty years ago I was 13. I was in school; they herded us all into the assembly hall, ordered us to get down on our knees, and the Secretary of the Party Organization—a masculine female with cluster of medals on her chest—wring her hands and screamed to us from the stage, “Weep children, weep! Stalin has died!” And she herself was first to begin wailing in lamentation.

Зал плакал, президиум плакал, родители плакали, соседи плакали, из радио неслись «Marche Funebre» Шопена и что-то из Бетховена.

The hall wept, the presidium wept, parents wept, neighbors wept; from the radio came Chopin's "Marche Funebre" and something from Beethoven.

Говоря «Двоемыслие», я имею в виду не знаменитый феномен «говорю-одно-думаю-другое-и-наоборот».

By Doublethink I do not mean simply "I-say-one thing-I-do-another" and vice versa.

Мы жили на ее зарплату и готовились к депортации, и по рукам ходило письмо, подписанное Эренбургом, Ботвинником и другими видными советскими евреями, которое гласило о великой вине евреев перед советской властью и которое со дня на день должно было появиться в «Правде».

We lived on her salary and prepared for deportation; from hand to hand passed a letter signed by Ehrenburg, Botvinnik and other notable Soviet Jews; told of the guilt of the Jews before Soviet power, and it was supposed to appear in Pravda any day.

Ибо стало известно, что в результате «дела врачей» (в результате сомневаться не приходилось) всех евреев будут перемещать на Дальний Восток, чтоб тяжким трудом на благо своего социалистического отечества они могли искупить вину своих соплеменников: врачей-вредителей.

For it had become known that as a result of the Doctors' Plot (and there was no need for the result to be in doubt), all Jews would be resettled in the Far East, in order to pay with hard labor for the guilt of their fellow people — the wrecker-doctors—for the good of the Socialist fatherland.

Всупереч складності і культурної насиченості самого тексту, з наявністю характерних слів і понятійної системи, перекладач не вдається до прагматичної адаптації тексту. Останні два приклади, в яких згадується газета «Правда» і кримінальна «справа лікарів», демонструє відсутність експлікації невідомих потенційному реципієнту перекладу реалій, що безумовно перешкоджає відтворенню комунікативної інтенції автора оригіналу. На наш погляд, доречним в перекладі було б додавання лексеми «газета» і перекладацького коментаря щодо кримінального провадження, який забезпечив би читачів тексту перекладу необхідною для розуміння екстралінгвістичною інформацією.

...и обливавшегося холодным потом при мысли, что это может увидеть его школьный учитель, и у бывшего деятеля Коминтерна, сочинявшего свои мемуары где-нибудь в джунглях Южной Америки.

And the former Comintern member writing his memoirs somewhere in the back areas of South America.

Меня интересует моральный эффект сталинизма, точнее — тот погром, который он произвел в умах моих соотечественников и вообще в сознании людей данного столетия.

I am interested in the moral effect of Stalinism, and more precisely in that pogrom it caused in the minds of my fellow countrymen and in the consciousness of this century.

Дані приклади демонструють відтворення зовнішньої форми скороченого варіанту словосполучення «комуністичний інтернаціонал» (комінтерн) і лексеми «погром» прийомом транслітерації, що, на наш погляд, також не є адекватним рішенням перекладача, позбавляючи адресата компонента змісту, який несе важливе інформаційне навантаження.

У деяких фрагментах перекладач спробував зберегти лінгвокультурні особливості вихідного тексту, застосовуючи прийом калькування або ж запозичення шляхом транслітерації, що не є доречним у даному випадку, тому що може сприйматися адресатом як чужий елемент:

...всех евреев будут перемещать на Дальний Восток, чтоб тяжким трудом на благо своего социалистического отечества они могли искупить вину своих соплеменников: врачей-вредителей.

...all Jews would be resettled in the Far East, in order to pay with hard labor for the guilt of their fellow people — the wrecker-doctors — for the good of the Socialist fatherland (в англійській мові використовується лексема «motherland»).

Мы продали пианино, на котором я все равно не умел играть и которое было бы глупо тащить через всю страну — даже если б и разрешили; отца выгнали из армии, где он прослужил всю войну, и на работу нигде не брали; работала только мать, но и она держалась на волоске.

We had sold our piano, which I could not play anyhow. It would have been stupid to drag it across a whole country—even if they would allow it. They discharged my father from the army, where he had served all during the war, and they would not hire him for any job anywhere; only my mother was working,

but her job hung by a hair too (російський вислів «держаться на волоске» має чітку відповідність в англійській мові «hang in a balance»).

В інших же випадках перекладач вибирає адекватні прийоми відтворення лінгвокультурних реалій за рахунок описового перекладу, наприклад, пятилетки — *Five-Year Plans*.

Пятилетки, конституция, победа на войне, послевоенное строительство, идея порядка — сколь бы кошмарным он ни был. Россия жила под Сталиным без малого 30 лет, почти в каждой комнате висел его портрет, он стал категорией сознания, частью быта, мы привыкли к его усам, к профилю, который считался «орлиным», к полувоенному френчу (ни мир, ни война), к патриархальной трубке, — как привыкают к портрету предка или к электрической лампочке.

Five-Year Plans, the Constitution, victory in the war, postwar construction, the idea of order—no matter how nightmarish it had been, Russia had lived under Stalin for almost 30 years; his portrait hung in virtually every room; he became a category of consciousness, a part of everyday life; we were used to his mustache, to the profile (considered “aquiline”), to the postwar officer’s jacket he wore (meaning it was neither peacetime nor wartime), and to the patriarchal pipe.

При перекладі словосполучення «полувоенный френч» перекладач допускає семантичну неточність, переводячи (дослівно) як «послевоенный офицерский пиджак». Проте пояснення, яке присутнє й у Бродського, і в перекладі, компенсує цю похибку перекладу.

Наступний приклад демонструє спотворення сенсу вихідної мовної одиниці, що, швидше за все, є помилкою перекладача:

Для меньшинства же, конечно, все было ясно, ибо поэт, выполнявший социальный заказ воспеть вождя, продумывал свою задачу и подбирал слова, — следовательно, выбирал.

For the majority, of course, everything was clear; the poet who fulfilled the social order to glorify the leader thought through his task and picked out the words—therefore he was making a choice.

Деяка інформація у тексті перекладу подається у більш детальному вигляді за рахунок операції конкретизації. Це дозволило перекладачеві замінити нейтральні за забарвленням лексичні одиниці у мові оригіналу на більш конкретні за значенням і експресивні за забарвленням лексичні одиниці у мові перекладу з метою уточнення і розкриття позиції автора і надання потрібного впливу на потенційного реципієнта:

Зал плакал, президиум плакал, родители плакали, соседи плакали, из радио неслись «Marche Funebre» Шопена и что-то из Бетховена.

The hall wept, the presidium wept, parents wept, neighbors wept; from the radio came Chopin’s “Marche Funebre” and something from Beethoven.

Что до меня, то (тогда — к стыду, сейчас — к гордости) я не плакал, хотя стоял на коленях и шмыгал носом, как все.

As for me (then to my shame, now to my pride), i did not weep, although I knelt and sniffled like everyone else.

Наступний приклад демонструє прийом додавання інформації, що в той же час не є перекладацьким поясненням і не несе будь-якого інформативного навантаження:

Полагаю, что в мировой истории не было убийцы, смерть которого оплакивали бы столь многие и столь искренне

I doubt that in the whole history of the world there has ever been a murderer whose death was wept over by so many people, and so sincerely, as was Josef Stalin’s 20 years ago.

У наступному фрагменті застосований прийом експлікації шляхом додавання інформації, що не є безперечно необхідним з огляду на те, що Джордж Оруелл — британський письменник, журналіст і публіцист — повинен бути з більшою ймовірністю знайомим англomовному читачеві, ніж російськомовному:

Я также не имею в виду оруэлловскую характеристику.

Nor do I mean what Orwell described in “1984.”

Перекладач так само не вносить будь-яких пояснень для такої лінгвокультурної реалії часів холодної війни, як «вільний світ», адже калька цього поняття “free world» увійшла в англійську мову зі збереженням того ж значення неового навантаження, але навряд чи є загальновідомою, поширеною і загальноновживаною:

Человек этот имел самые смутные представления об истории (кроме «Принца» Макиавелли, бывшего его настольной книгой), географии, физике, химии; но его ученые, сидя под замком, все-таки сумели создать и атомную и водородную бомбы, по качеству ничем не уступавшие своим сестрам, рожденным в мире, именуемом свободным.

...nevertheless managed to create atomic and hydrogen bombs that in quality were by no means inferior to their sisters born in a place called the free world.

Висновки. Апелятивний тип тексту, яким є есе, потребує значної лінгвокультурної адаптації реалій вихідної мови до соціокультурного

фону мови перекладу. Аналізований переклад грішить відтворенням виключно зовнішньої оболонки окремих лексем і словосполучень, які є носіями фактуальної інформації та мають значний прагматичний потенціал в оригінальному тексті. Неповна прагматична адаптація значущих елементів вихідного тексту позначається на адекватності його перекладу. На наш погляд, похибки перекладу перешкоджають повноцінному відтворенню комунікативної інтенції автора.

Перспективи подальших розробок вбачаємо в розширенні матеріалів дослідження з метою отримання загальних висновків як щодо особливостей перекладу есе як жанру, так і специфіки відтворення індивідуального авторського стилю у перекладі.

ЛІТЕРАТУРА

- Дьяченко С. Н. Эссе как тип текста: теоретический и методологический аспекты. *Культура народов Причерноморья*. 2012. № 230. С. 155–158.
- Эпштейн М. Законы свободного жанра (Эссеистика и эссеизм в культуре Нового времени). *Вопросы литературы*. 1987. № 7. С. 120–152.
- Reiß K Texttyp und Übersetzungsmethode. Heidelberg: Groos, 1983. 146 S.

К ВОПРОСУ ПЕРЕВОДА ЭССЕ

Светлана Маслова

кандидат педагогических наук, доцент кафедры филологии,
Одесский национальный морской университет,
Одесса, Украина
e-mail: stephaniabw@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3600-8501>

АННОТАЦИЯ

Выбор эссе в качестве объекта анализа представляет значительные трудности для исследователя, поскольку даже определение жанра в теории литературы до сих пор не устоялось; не существует целостной концепции жанра, взгляды литературоведов на эссе крайне противоречивы.

На фоне существующих теоретических и практических исследований, посвященных различным литературным жанрам, эссе представляется недостаточно изученным объектом анализа в лингвистической и переводческой плоскостях, что и определяет актуальность работы.

Целью исследования является определение особенностей перевода публицистического эссе на примере перевода произведения И. Бродского

«Размышления об исчадии ада» с русского языка на английский. Для достижения поставленной цели необходимо решение следующих задач:

- 1) выявление основных стилистических особенностей эссе И. Бродского;*
- 2) определение специфики его перевода на английский язык.*

Доминантной функцией эссе является воздействующая функция, которая реализуется посредством обращения к эмоционально-образному способу мировосприятия адресата. Стилистические особенности публицистического эссе И. Бродского, характеризующие его как ресурс стилистической выразительности, полностью согласуются с воздействующей функцией исследуемого типа текста: использованы синтаксические конструкции с инверсионным порядком слов, риторические вопросы, цитирование, распространены сложноподчиненные предложения с рядом однородных членов, эллиптические конструкции, грация, стилистически окрашенная лексика, сочетание стилистически сниженной и разговорной лексики для достижения максимальной выразительности.

Переводчик воспроизводит стилистические особенности текста оригинала путем подбора функциональных аналогов в языке перевода. Трудности возникают при воспроизведении культурологических реалий исходной лингвокультуры.

Апеллятивный тип текста, которым является эссе, требует значительной лингвокультурной адаптации реалий исходного языка к социокультурному фону языка перевода. Рассматриваемый перевод грешит воспроизведением исключительно внешней оболочки отдельных лексем и словосочетаний, которые являются носителями фактуальной информации и обладают значительным прагматическим потенциалом в оригинальном тексте. Вопреки сложности и культурной насыщенности самого текста, с характерными словами и понятийной системой, переводчик не в полной мере прагматично адаптирует значимые элементы исходного текста, что сказывается на адекватности его перевода. На наш взгляд, погрешности перевода препятствуют полноценному воспроизведению коммуникативной интенции автора.

Перспективы дальнейших разработок усматриваем в расширении материалов исследования с целью получения общих выводов относительно особенностей перевода эссе как жанра и специфики воспроизведения индивидуального авторского стиля в переводе.

Ключевые слова: эссе, стилистические особенности, воздействующая функция, реалия, лингвокультурная адаптация.

ON THE ISSUE OF TRANSLATING AN ESSAY

Svitlana Maslova

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at Philology Department,
Odesa National Maritime University,

Odesa, Ukraine

e-mail: stephaniabw@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3600-8501>

SUMMARY

The choice of an essay as the object of analysis presents significant difficulties for the researcher, since even the definition of the genre in the theory of literature is still not set; there is no integral concept of the genre, the views of literary scholars on essays are extremely contradictory.

Unlike existing theoretical and practical studies on various literary genres, the essay seems to be an insufficiently studied object of analysis in the linguistic and translation perspectives, which determines the relevance of the paper.

The objective of the study is to determine the features of the translation of a publicist essay on the example of the translation of the literary work of I. Brodsky “Reflection on a Spawn of Hell” from Russian into English. To achieve this objective, the following tasks are to be solved:

- 1) to identify the main stylistic features of the essay by I. Brodsky;*
- 2) to determine the specifics of its translation into English.*

The dominant function of the essay is the influencing one. It is implemented by referring to the emotional-figurative way of the addressee's perception of the world. The stylistic features of I. Brodsky's publicist essay, characterizing it as a resource of stylistic expressiveness, fully agree with the influencing function of the type of the text under study: syntactic constructions with inverted word order, rhetorical questions, quotations, complex sentences with a number of homogeneous members, elliptical constructions, gradation, stylistically coloured vocabulary, a combination of stylistically reduced and colloquial vocabulary aimed at achieving maximum expressiveness.

The translator renders the stylistic features of the source text by selecting functional analogues in the target language. Difficulties arise when reproducing the cultural realities of the original linguistic culture.

The appellative type of the text, which an essay is, requires significant linguocultural adaptation of the realities of the source language to the socio-cultural background of the target language. The translation under study tends to reproduce only the outer shell of definite lexemes and phrases, which are bearers of factual information and have a significant pragmatic potential in the original text. Despite the complexity and cultural richness of the text itself, with its specific words and conceptual system, the translator does not fully pragmatically adapt the significant elements of the source text, which affects the adequacy of its translation. In our opinion, translation errors prevent reproduction of the author's communicative intentions in full.

We consider the prospects for further developments in the expansion of research materials in order to obtain general conclusions regarding the peculiarities of the translation of an essay as a genre and the specifics of rendering the individual author's style in translation.

Key words: *essay, stylistic features, influencing function, reality, linguistic and cultural adaptation.*

REFERENCES

- D'yachenko S. N. (2012). Esse kak tip teksta: teoreticheskiy i metodologicheskiy aspekty. *Kul'tura narodov Prichernomor'ya* [Essay as a type of text: theoretical and methodological aspects. Culture of the peoples of the Black Sea region], 230, 155–158 [in Russian].
- Epshteyn M. (1987). Zakony svobodnogo zhanra (Esseistika i esseizm v kul'ture Novogo vremeni). *Voprosy literatury* [Laws of the Free Genre (Essay and Essayism in the Culture of the New Age). Literature Issues], 7, 120–152 [in Russian].
- Reiss, Katharina (1983) *Texttyp und Übersetzungsmethode* [Text Type and Translation Method]. Heidelberg: Groos, 146 S. [in German].

Стаття надійшла до редакції 12.07.2020

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ США (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ Б. ОБАМИ ТА Д. ТРАМПА)

Христина Михайліченко

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,

Одеса, Україна

e-mail: kinda17@icloud.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8400-1865>

АНОТАЦІЯ

Актуальність дослідження полягає у порівняльному аналізі перекладу політичного дискурсу Д. Трампа та Б. Обами з точки зору застосування лінгвостилістичних особливостей перекладу політичних промов обох президентів. Політичний дискурс — це явище, з яким ми стикаємось щодня. Зважаючи на реалії сучасності, широке розповсюдження демократії, відкритість суспільства, політичній мові приділяється все більше і більше уваги. Дослідження перекладів виступів президентів США дозволяють, з одного боку, прогнозувати подальші дії і наміри політика, а з іншого — виокремити найбільш ефективні способи впливу на слухачів. Саме тому переклади політичних промов дедалі частіше стають об'єктом зацікавлення науковців різних сфер, особливо у перекладознавстві.

Метою пропонованої статті є виявлення лінгвостилістичних особливостей відтворення політичного дискурсу США на матеріалі промов двох останніх президентів цієї країни — Б. Обами та Д. Трампа.

Досліджено тематичні та мовно-мовленнєві особливості перекладу інавгураційних промов Д. Трампа та Б. Обами.

Порівняльний аналіз мовних одиниць, використаних обома президентами, та їх українських перекладів дозволив виявити, що збереження змісту при перекладі можливо завдяки відтворенню всіх релевантних компонентів висловлювання, а переклад лексичних одиниць, що включають оцінний компонент, здійснюється в більшості випадків за допомогою регулярних відповідностей. Доведено, що при перекладі політичних про-

мов лінгвостилістичні особливості актуалізуються шляхом поєднання регулярних відповідностей і різних трансформацій, що дозволяють зберегти або модифікувати варіантні характеристики тієї чи іншої мовної одиниці.

Ключові слова: політична лінгвістика, переклад, дискурс, мовна одиниця, політична риторика, маніпуляція.

Вступ. Політичний, педагогічний, релігійний, науковий, юридичний та інші види інституційного дискурсу привертають до себе увагу дослідників, оскільки у цій дослідницькій парадигмі на перший план висуюються не внутрішньосистемні мовні відносини, а характеристики мовної особистості як носія відповідної культури і статусно-рольових відносин. Безліч проблем вивчення політичного дискурсу є міждисциплінарними і розглядаються з позицій лінгвістики тексту і дискурсу, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, проте з позицій лінгвостилістики політичний дискурс в Україні є ще маловивченим.

До початку другої половини ХХ століття комплексний підхід до центрального об'єкта дослідження в мовознавстві — мови, а також вихід за межі розгляду її виключно як знакової системи і дослідження мови з погляду комунікативної природи зумовили тенденцію до інтеграції знань в різних областях науки, в тому числі і в сучасному перекладознавстві.

У результаті від виняткової уваги до розвитку і структури мовних систем перекладознавство звернулося до широкого кола проблем, що визначають можливість використання мови як знаряддя думки і засоби мовної комунікації. На перший план вийшли такі питання, як смислова сторона мовних одиниць і мовних творів, зв'язок мови з мисленням, реальною дійсністю, з суспільством і його культурою, з іншими знаковими системами. Наслідком цього є розробка міждисциплінарних напрямків дослідження — психолінгвістики, соціолінгвістики, лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теорії дискурсу і т. д. У зв'язку з цим лінгвістичне перекладознавство сформувалося як самостійна дисципліна, що вивчає міжмовну комунікацію у всій сукупності лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників.

Бурхливий розвиток політичного дискурсу в сучасному житті України, а також збільшення зв'язків між Україною та США, а відтак — і в україно-американській лінгвостилістичній спільноті викликають нагаль-